

se je pa izkazal za ciklično enoto v tradicionalnem, predvsem iz Cankarja znanem smislu.

Kot vse druge konstante slovenskega literarnega razvoja se kajpak tudi njegovo posebno razmerje do metafizike na čisto poseben način vrašča v stanje sodobne svetovne literature, pa ne le te, ampak že kar v nova razmerja svetovne družbe, politike in kulture. Nobena skrivnost ni, da se v teh razmerjih počasi, a zagotovo rušijo vere v hierarhično urejenost sveta, s tem pa ugašajo ne le stare metafizike, ampak postajajo negotova tudi vsa nova oznanila, ki poskušajo ustoličiti metafiziko hierarhične moči kot zadnjo oviro zoper naraščajoči pritisk množic, ki zavestno ali nagonsko terjajo, naj se preuredijo socialno moralna, politična in tudi kulturna razmerja človeškega sveta po meri demokratično plebejske, s tem pa tudi nemetafizične družbenosti. S tega stališča se seveda razmerje slovenske literature do metafizike ne kaže kot primanjkljaj, ampak kot pripravljenost, da se ta literatura iz kontinuiranosti svojih tradicionalnih konstant, brez prelomnih bolečin odpre novim možnostim, razsežnostim, obzorjem, ki bodo ne samo slovenska, ampak zmeraj bolj tudi svetovna.

(Konec)

Vojko Gorjan
(1949—1975)

Pesmi

(Drobci
iz zapuščine)

PESMI V pljučih imam dve mucki;
ZA ROZALIJO leva ima sivo modro mehko
dlakasto obleko, s katero me
boža po prsih; desna je

oranžno rumena in njen kožušček
se včasih poredno dotakne
srca.

Včasih mi splezata k žrelu,
odprem usta in kot iz palače
izstopita na marmor, kjer je
vaza z nagelji, narcisami,
tulipani in mehkim zelenjem.
Igrata se in polížeta maslo
iz posode, potem se vrneti
v pljuča, ležeta in
mehko predeta svojo slast,
da jo kri znese
kot golobe v zadnje votline
mojega telesa.

.....

Kadar sem vesel, mi iz
gosenic v očeh zletijo
radostni metulji in preplavajo
tvoja razcvetena polja.
V srce mi čebele znesejo
svoj cvetni prah,
znotraj v satovju kaplja
medena slast in kraljica
je njeno življenje.

V središču čela izkoplje
jamo vijoličasto krili
kačji pastir in s svojimi
smaragdnimi očmi mirno
opazuje preprogo opalnega
prostora.

.....

Bodi udav, bodi besna boa,
če me sovražnik utrujenega
kje zaloti. Bodi tigrica,
puma ob mojih vratih,
raztrgaj pse, ki lajajo
v moj počitek; bodi

moja cipresa, da vstopim
vate kot zrak in izdihnem
v vesoljno grobišče tvoje
ljubljeni ime.

.

Če ima resnično vsak v
svojem telesu vse stvari
neba in zemlje, potem nosiva
že zdaj v njem drug drugemu
grobek. Na tvojem so diamantni
cvetovi, božje drevce rase tam,
nežno cvetje dehti v neskončnost
in vesolje pada vanj. V marmor
sem vklesal ljubezen.

SKRIVNO RAZODETJE
(MAREC, 1973,
LJUBLJANA)

K meni je prišel kot kak vodnar.
Vsak dan znova mi je prinašal vrče
polne poezije in kmalu je na suhi
prsti mojega srca zrasla rdeča vrtnica
ljubezni. Njegove besede so kot ptice
spreletavale nebo in razjasnjevale so
mi pot življenja v novi in mogočni luči.

Nekega dne me je popeljal k reki.
Na njenem bregu je našel kamen ter mi
mesece in mesece govoril o njem, dokler
se ni spremenil v diamant, iz katerega
je na njegovo dlan zasijala luč resnice.

In tedaj me je zapustil.

V prah sem poteptala kamen, ki je zasijal
v trenutku, ko je njegova ljubezen do mene
ugasnila.

Pomila sem tla, prezračila sem sobe,
očistila sem prah s pohištva, zamenjala sem
vodo v vazi tulipanov in zunaj nad vrati
sem pustila goreti svetilko, da bo tvoj
iščočni duh laže našel pot domov.

Zdaj samo še čakam, da se vrneš z novo
ptico poezije.

In tvoje sijoče obličje bo kot vedno spreobrnilo najin dom v diamant, kamor bo mogočno sonce rado odposlalo tisoč angelov ljubezni. In najino hvaležnost bova izrazila z opojem radostne pozabe.

Pozimi sva se srečala in isto zimo se razšla. In to naj bo konec neke ljubezni? Ne, saj bodo zimski ptiči vsa najina skrivnostna srečanja spomladi razodeli novodošlim pevkam iz Egipta.

Te pa bodo od radosti razvpile vse po celem svetu.

Ker ni stvari na zemlji in tudi ne dogodka, ki bi ju ptice ne odnesle v brezmejni prostor ter položile spet v gnezdo časa.

Pravi se, da imajo misli krila. Tako sta orel in golob le dve leteči misli. Poslanika božanske sta ljubezni.

NAJINA LUČ
JE ZLATO

Vse, kar je nastalo med nama
in v naju, vse, kar se je zgodilo,
je bilo zato, ker sva v Resnici
eno.

Kar naju je ločilo, je bil svet,
ki hoče dva človeka. V Resnici
pa sva eno.

Nič se ne bojva več, ker zdaj
veva, da je ta svet le minljiva,
bežna senca, ki prikazuje laž
in skuša skriti večnosti Resnico:

Večno sva in bova eno,
najina luč je zlato.

Dokler pa traja takšen svet,
ki ločuje srca, misli in telesa,
dotlej se morava spoprijateljiti
s smešno tragičnim paradoksom,
da sva dva človeka, čeprav sva
v Resnici eno. Ljubim te z isto
ljubeznijo, kot me ljubiš ti.

PO REKI, Ob desno si tigra položi,
 KAMOR GRE ob levi nogi udav naj leži.
 (pesmi v pesmi) Naj se udav okrog telesa
 ti včasih ovije in te
 do samopozabe zaduši. Tiger
 pa naj te ob hladnem
 prihodu ambasadorjev smrti
 zbudi. Svojo razkrečeno šapo
 naj ti z razprtimi kremplji kot
 pajka na čelo položi.

.....

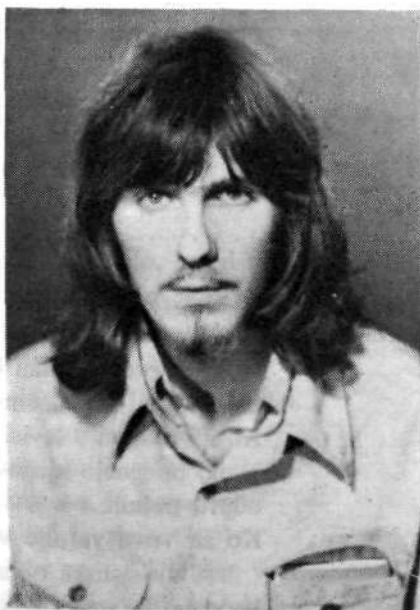
KOČIJAŽ Bodi kočijaž v odprti kočiji
 z zlatim kolesjem.
 En konj naj bo oranžno rdeč,
 drugi naj bo zelen, oba naj
 imata vihrave razplesane grive.
 Tako zaplavajte nad vijolično belimi
 oblaki pod baldahinom zgoščene svetlobe.
 Vesolje zgrabi kot bič in udari
 po zemlji, naj poka, ko mlatiš po
 njej, in naj pred očmi tvojih konj
 vse rastline doživijo božjastni orgazem.

.....

UKAZ ZEMLJE Ko se prekrije z jesenskim
 vroče prebarvanim listjem,
 naj skozenj veter šumeče vzdrti.
 Ko mi tulipan v levici nabreklo cveti,
 naj brizgnejo njegove barve na moj
 odprti trebuh.
 Ko se vriva vesolje v moje votline in
 izsiljuje ženske orgazme iz mojih
 kapničastih sten, tedaj uklenite
 pesnika v verige in ga
 vrzite v moje brezno kot v grob!
 Naj odmeva tam doli.

.....

PEKLENSKA V močvirskem prebivališču
 zelenih kuščarjev, sikajočih kač,
 zmajev, regastih žab in rigajočih
 krastač, med škorpionji, papagaji,
 med zelenimi algami in pragozdom kopriv,
 ovijalk in drugačnega zlega zelenja,
 sem se v palači pogovarjal
 z zelenim princem. Smehljaje sem
 se spremenil v krokodila in ga
 neopaženo snedel. On pa mi je vase
 zatopljen nekaj slatno
 o samem sebi govoril.
 Ko sem odhajal, sem skrbno
 pobral iz tal vse svoje
 kosti, da me ne bi kdo kot
 mrtvega opazil.

Tomo
Rebolj

In memoriam

(Vojku Gorjanu)

IN MEMORIAM I Ta čas, velikan med velikani,
 sedi zgrbljen v svoji velikosti,
 da se tudi luč, previdno zastrta